

VADOL A RÉGI LEVELESLADA:

Szabadság
1941. június 19.
No. 145

Gróf Zichy Ferenc, a szabadságharc utáni "teljeshatalmu királyi főbiztos" vádaskodó jegyzéke a nemzeti forradalom biharmegyei vezetőiről

Nagyvárad.

Tabéry Géza, a kitünő erdélyi magyar író fedezte fel Sas Kálmán érminályfalvai református lelkésszel együtt gróf Zichy Ferenc diószegi nagybirtokos titkos levelesládáját.

Szomorú tartalom tárult fel nyolcvan évi néma hallgatás után: magyar áskálódása a magyar ellen. Nagyméltóságú Gróf Zichy Ferenc Császári és Királyi Tanácsos ur, Aranykulcsos Belső Titkos Tanácsos az 1848—49. évi szabadságharc leveretése után, mint "az ország teljeshatalmu királyi főbiztosa" hűséges és szörnyű szolgálatában állt Ferenc József császárnak és Bach Sándornak, az osztrák elnyomatás megszégyesítőjének.

Zichy gróf adott "felvilágosításokat" az osztrák kamarillának, Haynaunak és mindazoknak, akiktől az elbukott szabadságharc szerencsétlen hőseinek élete, vagy halála függött. Ezt a levelesládát az 1850-es évek-től kezdve nem látta senki. Denunciáló központ volt gróf Zichy Ferenc irodája, tucat-számra futottak ide be az árulkodások, névtelen és névvel ellátott levelek, amelyeket magyarok irtak magyarok ellen.

Alább közöljük azt a névsort, amelyet Zichy gróf terjesztett az illetékesek elé, jórészt nagyváradai és biharmegyei emberekről. A gróf sajátkezűleg jelölte meg egy kerésszel azokat, akik halálos ítéletre voltak felterjesztve. Így közöljük mi is a névsort azzal, hogy nagyon sok családnak a leszármazottjai ma is itt élnek Biharban.

Előkerült még a levelesládából Paskievics orosz fővezér levele is, amelyben Kossuth egyik női hozzátartozója számára szabadonbocsátást követel. Egy másik levél is, amelyet "csak" egy halálraítelt honvédtábornok felesége terjesztett hiába a hatalmas rokonához, az Aranykulcsoshoz, férje életéért. Haynau gyűlölettől csepegő levelei az "ország teljeshatalmu királyi főbiztosához", névtelen és nagyon neves emberek örök titoknak szánt sorai szégyenkeznek a levelesládába lövelő világosságon.

Egy fájdalmas kor hősei és gyászvitézei és a gyászvitézek élén a már régen halott Teljeshatalmu Főbiztos ur! Az ő fekete listája talán a legfélelmetesebb a levelesláda tartalmából.

Közöljük ezt a névsort azzal, "hogy meglássuk egyszer saját

vétkeinket, hogy lássuk, mit ártott a magyar a magyarnak. Hogy többé ugyanígy senkise cselekedjék..."

Közel száz esztendő telt el a szabadságharc óta, könyvek egész serege jelent meg nemzeti múltunk egyik legdicsebb fejezetéről s még mindig újabb és újabb dokumentumok kerülnek elő, amelyek teljesebbé teszik a képet. Ilyen ez a jegyzék is.

KEZDŐDIK A NÉVSOR

A levelesládából, amely Zichy Ferenc, 1849-es teljeshatalmu biztos iratait őrizte, alább közöljük Zichy Ferenc gróf jegyzékét, megjegyzéseivel együtt a város és vármegye százhat polgáráról. A jegyzék ezt a címet viseli: "A pártütés szerzői, éléstői, vagy abba résztvevők jegyzéke."

1. † Ambrus József képviselő, a pártütési mozgalmak nevezetes tényezője, dühös demokrata és már az előbbeni időkben is izgató és a pártütés legnyiltabb jeleivel bélyegezett veszedelmes individuum, publica notorietate constat Tenkén, a követi választáskor tartott veszedelmes beszédét előadja Sántha.

2. † Baróthy László veszedelmes proletárius, minden mozgalmakba betolakodó, az akadémiai és egyéb ifjúság fölfegyverzésében és demoralizálásában nevezetes tényező, annak vezére, később honvédi tiszt, utóbb őrnagy a Bem táborában.

3. † Beniczky Adolf, sok költséggel segítette mindenkor elő a forradalmi pártot, sőt már a forradalom előtt a tulzó imperatinens oppozitót is, melynek maga is előkelő tagja volt, most Szeméret és Batthány Kázmért ő fuvaroztatta és elszökésüket elősegítette.

4. † Bernáth Gedeon dühös tényező már a forradalom előtt és az alatt is, mint nemzeti őrnagy a császári királyi seregek elleni vitelében a nemzetöröknek nagy résztvevő, később, mint fogoly az aradi várból hazajövén, ismét mint nemzetőri őrnagy adott szava ellenére működött, sőt midőn a császári orosz sereg Debrecenbe először bement a Püspöki alatt összegyűlt táborban, mint olyan előkelő résztvevő volt.